

АНГЕЛА РИХТЕР

IN MEMORIAM ПРОФ. ДР МАНФРЕД ЈЕНИХЕН

Познати немачки слависта Манфред Јенихен (Manfred Jähnichen) преминуо је 19. новембра 2019. у Берлину, само неколико недеља после своје супруге.

Рођен је 26. јануара 1933. у селу Улерсдорф, поред Дрездена. После матуре је почео студирати право на Хумболтовом универзитету у Берлину (Humboldt-Universität zu Berlin), да би 1952. прешао на студије славистике, романистике и филозофије на истом универзитету. Године 1956. је тамо дипломирао бохемистику/словакистику, русистику и сербокroatистику.

Од 1956. до 1970. Манфред Јенихен је у Словенском институту (Slavisches Institut) Хумболтовог универзитета радио као научни асистент, односно виши асистент. Докторирао је 1962. године на тему „Посредовање и пријем чешке поезије на немачком говорном подручју од 1815. до 1867. Прилози немачко-аустријско-чешким узајамним везама”, а 1967. ју је објавио под насловом *Zwischen Diffamierung und Widerhall. Tschechische Poesie im deutschen Sprachgebiet 1815–1867* (Akademie-Verlag, Berlin). Године 1967. је хабилитирао и објавио резултате својих истраживања под насловом *Der Weg zur Anerkennung: tschechische Literatur im deutschen Sprachgebiet 1861–1918* (Пуџ ка њризнању: чешка књижевност на немачком љоворном њодручју 1861. до 1918).

У свом дугом научном и професорском деловању на Хумболтовом универзитету у Берлину, почев од 1970. као доцент, а од 1973. до 1998. као редовни професор за словенске културе и литературе са тежиштем на западнословенским и јужнословенским културама и литературама, Манфред Јенихен се памти као отворен и емпатичан професор и као искусан предавач којега су генерације

студената много цениле и волеле. Многи бивши студенти које је извео на пут науке захваљују му за стручне импулсе и лични ангажман који је био праћен надахнутим, такође борбеним расправама. Професор Јенихен се ангажовао у академском самоуправљању, између осталог је од 1975. до 1979. био директор славистике на Хумболтовом универзитету, да би од 1990. до 1994. године био директор Института за славистику, који се концепцијски на нови начин формирао. Године 2005. је изабран за члана Лајбницевог удружења (Leibniz-Sozietät), а 2006. за члана Српске академије наука и уметности.

У последњим годинама живота, све више обележеним болешћу, живео је повучено у Берлину, а пожртвовано га је неговала супруга Валтрауд. Научне активности своје средине пратио је с интересовањем. Тешко се носио с осећајем недовољног признавања дугогодишњег деловања на „свом” универзитету.

Манфред Јенихен нам остаје у сећању као страствени посредник између култура, као врсни стручњак, као приређивач, преводилац, есејиста и критичар. У оквиру својих широких научних интереса он је питањима словенско-немачких узајамних веза, уметничком превођењу и препевавању и питањима књижевне рецепције посветио посебну пажњу. Од средине седамдесетих година 20. века је организовао конференције из бохемистике и словакистике, као и југославистике, ангажовао се за *bohémikum-slovakikum* који је постојао много година. У сарадњи није знао за границе. На међународном плану су његове активности наилазиле на признање – између осталог – доделом Медаље CSMS Praha за заслуге у развоју пријатељства и сарадње са ЧССР (1967), доделом Медаље за мир Карловог универзитета у Прагу (1976), Награде „Павола Орсаса Хвијездослава” словачког удружења књижевника (1977), Награде „Вићеслава Незвала” чешког удружења књижевника (1978), доделом Ордена југословенске заставе са златном звездом на огрлици (1986), доделом Златне почасне значке за ванредне заслуге у ширењу српске културе (2009). Избор његових стручних прилога је 1991. изашао у књизи *Југославистичке теме. Анализе и синтџезе* (заједничко издање Вукове задужбине, Матице српске и Дечјих новина).

Манфред Јенихен је доживотно остао веран својој раној великој љубави: превођењу, препевавању и приређивању књижевних дела из чешке и словачке културе, као и из јужнословенских култура. Да се присетимо само неких: Књига *Jugoslawische Erzähler von Lazarević bis Andrić*, 1966, 21976 (*Југословенски приповедачи од Лазаревића до Андрића*) била је иновативна већ због презентације и културноисторијског ситуирања укључених аутора за читаоце

у Немачкој Демократској Републици који су тиме добили шансу да се упознају са приповедним мајсторством одређеног периода. Године 1975. је немачкој публици први пут представио Исака Самоковлију, јеврејског аутора из Босне, и то избором прозе *Die rote Dahlie* (*Црвена далија*). У Јенихеновом преводу са словеначког језика 1965. се појавила књига *Am Steilweg* (*На кланцу*) и тиме је Иван Цанкар као најзначајнији представник словеначке модерне био доступан на немачком језику. У веома траженој тзв. Белој серији издавачког предузећа Volk und Welt Манфред Јенихен је пласирао неколико песничких збирки. Поред чешких и словачких, сачинио је следеће антологије: *Der Schlangenbräutigam* (*Змијин младожења*) Десанке Максимовић, 1982. и *Lied der Weinstöcke* (*Песна на лозите во лозјата на Водно*) Блажета Конеског, 1988. године. Опширним изборима из словачког песништва, из хрватске поезије 20. века и коначно 2004. антологијом српског песништва *Das Lied öffnet die Berge* (*Песма отивара њанине*), резимирао је своје виђење поезије 20. века у културама с којима је био у посебно присном контакту.

Манфред Јенихен је имао испуњен живот, као истраживач и као ангажовани универзитетски професор. Уписао се у историју немачко-јужнословенских и немачко-српских односа као прави амбасадор културе, као истински пријатељ. Својим разноврсним деловањем, својом страственошћу у расправама, и као шармантан и емпатичан саговорник заувек ће нам остати у сећању.

Берлин, 27. 12. 2019.